

04 NOV 2009

92
Հ. 24

281 69

5

3-24

ՀԱՅ ԴԵՄՔՏԵՐ

ԵՒ

ՊԱՏԿԱԾՐԻԿԱՆԵՐ

ՆՈՒԷՐ ԿՈՉՆԱԿԻ

ԹԻՒ Ա.

100

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ԿՈՉՆԱԿԻ»

1909

ՊՕՍԹՈՆ, ՄԷՍՍ.

1 JUN 2013

8957

27432-60

ՆԱԽԱԲԱՆ

«Կոչնակ»ը իր բազմաթիւ ընթերցողներուն և համակրողներուն կը նուիրէ այս փոքր պատկերատետրը՝ որուն մէջ զետեղուած են տասը մեծ Հայերու դիմագծերն եւ անոնց համառօտ «պատկերիկ»ները:

Այս ներկայացուցիչ անձերու կենսագրականները ուրիշ առիթներու թողելով՝ «Կոչնակ»ը այս անգամ կուտայ այս մանրանկարները:

«Կոչնակ»ը իր ընտրութեամբը սպառած չէ Հայոց արժանաւորներու շարքը. բայց ընտրած է այս անձերը իբրեւ իր ընթերցողներուն ամենէն ծանօթ եւ գրեթէ ընտանի բարեկամներ եւ բարերարներ:

Կը յուսանք որ ընթերցողներն ներողամտութեամբ պիտի նկատեն դէպքերու և մանրամասնութեանց զանցառումները պատկերներու համառօտութեանց պատճառաւ՝ և պիտի քաջալերեն «Կոչնակ»ը իր այս առաջին ձեռնարկին մէջ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

20-6045

ՎԵՂ. ՄԿՐՏԻՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԽՐԻՄԵԱՆ

Վեհ. Մկրտիչ Կաթողիկոս Խրիմեան

1820—1907

Խրիմեան քահանայապետի մը իտէալն է։ Նա դէմք մ'է, որ ուղղակի դուրս կուգայ Հին Կտակարանէն՝ անոր ամբողջ կրակովը և բանաստեղծութեամբը։ Խոշոր, թուխ աչքերը և արծուային քիթը երկայն և լեցուն մօրուքի մը վերեւ՝ յատկանիշներ են որոնք մենք Հրեայ ազգին հետ կը լծորդենք, բայց որոնք անսովոր չեն Հայերու մէջ։ Ինչ որ աւելի հազուագիւտ է այս ժողովրդեան մէջ՝ է այն հոգեւորութիւնը և նրբութիւնը որ գրուած են՝ այս վայելչատիւ դէմքին ամէն մէկ գծին վրայ։ Ես չեմ յիշեր երբէք տեսած ըլլամ աւելի վայելչատիւ և գրաւիչ դէմք մը։ Հաճոյքի սարսուռ մը անցաւ վրայէս լոկ նստելով անոր քով և դիտելով այն վճիտ թուխ աչքերուն շուրջ անոր քով և դիտելով այն վճիտ թուխ աչքերուն շուրջ աժպտին խաղալը, որ յայտնապէս սովորական բան մ'էր անոր դէմքին։ Իր ձայնն ալ մեծ քաղցրութիւն ունի և իր կերպերը՝ հանդարտ վեհութիւն մը, ետեւը ոյժ ունեցող։ Բերկրութիւն է անոր խօսիլը լսել։ Այն Մր. Կլատութիւնի ամբողջ հմայքը ունի։

Բայց թերեւս ամենէն աւելի աչքի դարնող յատկութիւնը այս նկարագրի մէջ, միեւնոյն ատեն բաղադրեալ և յստակ օրուան լոյսին պէս՝ է այն մշտաբույր բարեսրբութիւնը և գրկաբաց համակրութիւնը որով ինք կը մասնակցի իր ընկեր արարածներու վիշտերուն։ Մինչ բազմութիւնը կը խոնուի անոր շուրջը, որ է իրենց բարձրագոյն պաշտօնեան, և կը ջանայ համբուրել անոր ձեռքը կամ տեսնել անոր երեսը՝ միտքը ետ կ'երթայ այն վսեմ տեսութեան, ուր Յոյն թագաւորը կ'ընդունի իր զարնուած և վարանած ժողովուրդը ըսելով — «Ո՞վ իմ խեղճ գաւառներս, ծանօթ ինծի, անգէտ չեմ ձեր խնդիրքի նպատակին։ Լաւ տեղեակ եմ թէ դուք դառն աղէտներու մատնուած էք ամէնքդ ալ։ Բայց թէեւ դուք կը տառապիք՝ չկայ մէկը ձեր մէջ, որ բուն ինձ չափ կը տառապի։ Վասնզի ձեր կրած տառապանքը իւրաքանչիւրիդ առանձին կուգայ — ամէն մէկդ ինք, իր անձը իր անձին համար կը տառապի — և ոչ ուրիշ մէկի։ Բայց իմ հոգիս կ'ողբայ երկրին համար, ինձ համար և ձեզ համար։»

H. F. B. LYNCH (Թարգ. Մ. ՊԱՂՏԱՍՍՐԵԱՆ)

Ամեն. Տ. Տ. Մասթէոս Արքեպ. Իզմիրլեան

1845—

ԱՄԵՆ. Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԱՐԲԵՊ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

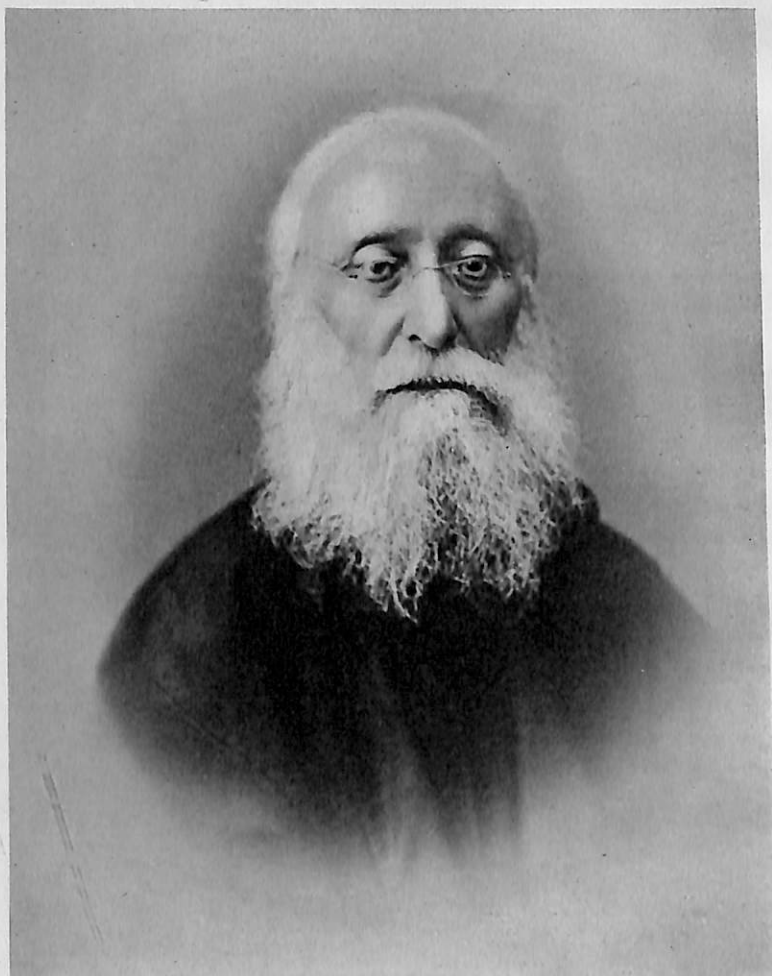
Նախախնամական ի՛նչ մեծ զուգընթացութիւններ երեւան կուգան Հայոց երկրորդ «Հայրիկ» ին կեանքի ընթացքին մէջ:

Հայոց նորընտիր Կաթողիկոսը արժանաւոր յաջորդն է Խրիմեան Հայրիկին, Հայոց առաքելաշնորհ և անմահացեալ Կաթողիկոսին, որուն քով (1869ին) ծառայած էր իբր քարտուղար՝ որուն յաջորդներէն մին եղած էր իբր Պատրիարք Կ. Պոլսոյ (1894-1896), և աքսորեալ մը նմանաբաղդ՝ Երուսաղէմի մէջ (1896-1908) իր կորովի ազգասիրութեան եւ անկեղծ ճշմարտախօսութեան համար, և ահա անքննելի Նախախնամութիւնը զինքը Հայոց Հայրապետութեան կ'առաջնորդէ ազգային վերածնութեան և յոյսի օրերուն մէջ: Խրիմեան Հայրիկը իբրեւ ժամանակակից Մովսէս մը իր Փասկայէն տեսաւ նոր աւուր վարդակարմիր առաւօտեան արշալոյսի առաջին շողերն: Աստուած Հայուն հանած է Յեսուս մը յանձին իզմիրլեան Հայրիկի որ առաջնորդէ ազգային եկեղեցին և ընդհանուր Հայութիւնը առհասարակ՝ կրօնական վերանորոգեալ կեանքի, և ճշմարիտ ազգասիրութեան գործնական ծառայութեան բարձունքներուն:

Երկաթեայ Պատրիարքը, կամքով մը անյողդողդ, սրբտով մը սիրազեղ, հաւատքով մը անյեղլի պիտի ծառայէ Հայուն ճշմարիտ բարւոյն: Իր բարձր կարողութիւնները արդէն ցուցուցած է իր պատրիարքութեան օրով իբրեւ վարչապետ մը, իբրեւ անվեհեր պաշտպան մը ազգին շահերուն երբ մահ ու անլուր չարիքներ ազգին գոյութեան կը սպառնային: Նոր դրութեան յաղթանակի օրերուն մէջ ազատ ամէն յոխորտանքէ, իբրեւ քրիստոնեայ մը հեղութեան, անյիշաչարութեան, և իմաստուն և հեռատես դիւանագիտութեան կատարեալ օրինակն եղած է: Անիկա իր մեծ նախորդին նման միութեան կապը պիտի ըլլայ ամբողջ Հայութեան համար:

«Երանի հեղերուն, ինչու որ անոնք պիտի ժառանգեն երկիրը:»

Կ. Մ. Մ.

ԳԵՐ. Հ. ՂԵՒՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆ

1820—1902.

ԳԵՐ. Հ. ՂԵՒՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆ

Վենետիկի Միթիթարեան Ուխտին անմահացեալ դէմ-
քերէն է Հ. Ղեւոնդ Ալիշան, Հայոց «Նահապետ»ը: Մտքի
և հոգիի ինչ ուղղութիւնով ալ որ աշխատած է այդ ճշ-
մարտապէս մեծ անձը՝ հոն անզուգական յաջողութիւն
դտած է: Մարդ կ'ապշի անոր բազմակողմանի կարողու-
թեան և կատարած մեծ գործերուն առջեւ:

Պատմաբան մըն էր Ալիշան և իր ցեղին և ազգին պատ-
մագրութեան մէջ անհուն հրճուանք և մտքի անունդ կը
գտնէր: Ի՛նչ մեծ համբերութեան և յարատեւութեան տէր
անձ մը ըլլալու էր Սիսուանի, Այրարատի, Սիսականի, Շի-
րականի և Հայապատումի հեղինակը: Մատենադարանի ի՛նչ
մեծ հանքեր պեղելով՝ փորելով դուրս բերած է այս գը-
րական ոսկիներն ու աղամանդները: Ուրիշ մտքեր վաղուց
տկարացած և ուրիշ հոգիներ վաղուց թուլացած պիտի
ըլլային բայց ոչ Ալիշանինը:

Մեծ բանաստեղծ մըն էր «Հայոց Նահապետը», «Պըլ-
պուլն Աւարայրի»ի քերթողը: Իր քսան տարեկան հասակէն
կուսակրօն քահանայութեան նուիրուած՝ սիրեց իր մանկու-
թեան և պատանեկութեան եկեղեցին և ամէն սէր և գուր-
գուրանք զգաց իր ազգին և հայրենիքին համար: Իր ան-
բասիր կեանքը՝ իր կրօնական հաւատքին արժանաւոր նուի-
րաբերութիւն մըն էր, իր գողտրիկ բանաստեղծութիւն-
ներէն ամենէն գեղեցիկներն՝ իր ճշմարիտ ազգասիրութեան
արտայայտութիւններ: Ո՛վ չսիրեր Նահապետին ծնկաց քով
նստիլ և լսել անոր քաղցրահնչիւն տաղերը, արցունք թա-
փել անոր ողբերուն հետ և հոգիով զուարթանալ երբ ին-
քը իբր նոր տեսանող մը կ'աւետէ:

Ջարկել են թըրով՝ հըրով դաս ու դաս
Ջազգն ընչօք՝ տեղօք քանդել ու քերել .
Դէմ չորս հովերուն տըւել ու ցրուել
Աւա՛ղ քեզ, աւա՛ղ Հայոց Աշխարհիկ
Տուն երկնանքման, փըլած տաղարիկ

Այլ ինչ ափսոսամ ըզքեզ, Հայաստան
երբ ձեռքն Աստուծոյ տեսնեմ յանդիման
Ինքն է հրամայած քակել՝ ինք չինէ
Ձինչ ըզհետ ձմրան գարուն քեզ բերէ:

Կ. Մ. Մ

Գեր. Հ. Արսէն Այսնեան, Աբբայ
1825—1902.

ԳԵՐ. Հ. ԱՐՍԷՆ ԱՅՏՆԵԱՆ, ԱԲԲԱՅ

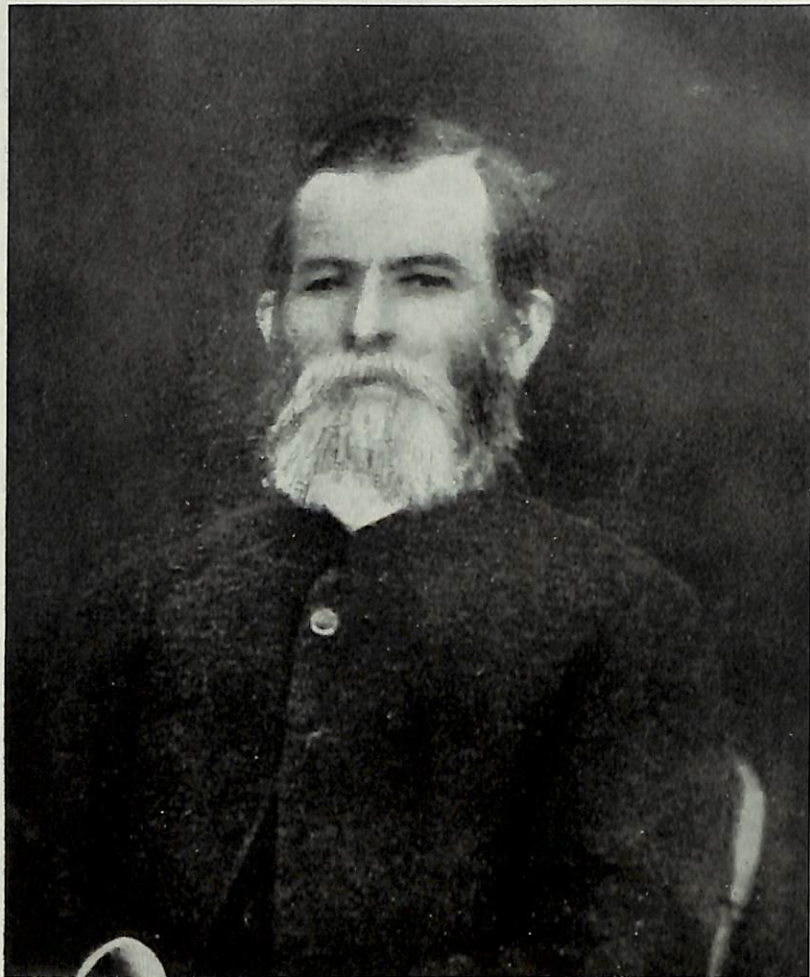
Հայր Արսէն Այսնեան, Վիէննայի Միթարեան Ուխտին ամենամեծ անձնաւորութիւններէն մին էր և առաւել քան կէս դարու բեղմնաւոր աշխատութեամբ մը՝ իրեն շահած էր Հայ իմացականներու և բանասիրներու անվերապահեալ յարգանքն ու հիացումը։ Ազգը ճշմարտապէս խնդակցեցաւ երբ 1895ին Վիէննայի Ուխտը իր վեհադէմ Աբբային քահանայութեան յիսնամեակը տօնեց և սրտովին զգաց կորուստը այդ ուխտին երբ ալեւոր Աբբան իր աչքերը աշխարհիս գոցեց, (1902), վասնզի ինքը ազգին ծառայող մըն էր։

Մանկութենէ լեզուագիտութեան զօրաւոր հակամիտութիւն մը ունէր Հ. Արսէն Այսնեան, եւ մատաղ հասակէն յաջողութեամբ ձեռք բերած էր այլ և այլ հին ու նոր լեզուներու հմտութիւնը։ Իր մտքին լեզուագիտական տրամադրութիւնները զինքը քաջ լաւ պատրաստած էին իր կեանքի ապագայ գործունէութիւններուն իբրեւ գրագէտ, դաստիարակ և Աբբայ։

Գեր. Ա. Այսնեան ներկայ աշխարհաբարի անվանդ ախոյեանն էր, և իր «Քննական Քերականութիւն Արդի Հայերէն Լեզուի» մեծ երկասիրութեամբը նոր ժամանակաշրջան մը բացաւ արդի Հայ Գրականութեան որ իր կազմելական վիճակին մէջ էր և Այսնեանին նման հեղինակաւոր մտքի մը ուղաւորութեանն և տպաւորիչ ազգեցութեանը կը կարօտէր։ Քաջ գիտէր գրաբարը, իրեն համար Հայ գեղեցկասիրութեան լեզուն, բայց կր սիրէր աշխարհաբարը իբրեւ լեզու գործնական ծառայութեան։ Մեծ և կարող մտքով մը մօտեցաւ Հայոց խօսուած լեզուին, դասաւորեց և դրութեան մը վերածեց անոր կանոնները և զանիկա գրականութեան լեզու բրաւ։

Հ. Արսէն Այսնեան Հայ մտքի մեծ բարերարներէն է։ Սիրելու ենք անոր յիշատակը։

Կ. Մ. Մ.

Վեր. Մարտիրոս Գ. Շմաւոնեան

1833—1892.

ՎԵՐ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ Գ. ՇՄԱՒՈՆԵԱՆ

Սիրոյ լեզուն Վեր. Մ. Գ. Շմաւոնեանի, խորքերդու Հայ. Աւետ. Եկեղեցիին առաջին քարոզչին ու հովիւին «Պապա» անունը տուած էր։ Այդ անուանակոչութիւնը ինքնաբերական էր խորքերդու Հայ Աւետ. ժողովրդեան համար որ կանուի իրմէ հօր մը գորովանքն ու սէրը վայելած էր։

Վեր. Մ. Գ. Շմաւոնեան բնիկ Հայնեցի՝ իր կրթութիւնը առած էր Պէպէքի մէջ՝ Տր. Ս. Համլինի ձեռնաց տակ։ Յետ ուսումնաւարտութեան խորքերդու եկեղեցիին հովութեան կանչուեցաւ ուր սկսաւ իր կենաց մեծ գործը իր նորապսակ ամուսնոյն Տիկին Շ. Հռիփսիմէ (ծնեալ Պոյաճեան, քոյր Վսեմ. Յակոբ էֆ. և Վեր. Թովմաս Պոյաճեանի) Շմաւոնեանի հետ, և երկար տարիներ եղական յաջողութեամբ աշխատեցաւ իրրեւ հովիւ հաւատարիմ, պերճախօս քարոզիչ և խոհուն դասախօս։ խորքերդեցիք միշտ ցաւով կը յիշեն «Պապային հրաժեշտի քարոզը և խորքերդէն Պոլսոյ Հայ Աւետ. Եկեղեցիին հովիւութեան երթալը, վասնզի այդ բաժանումը իրենց որբացման սկզբնաւորութիւնն եղաւ։

Ճշմարիտ առաջնորդի մը ամէն ընտիր յատկութիւնները ունէր Վեր. Մ. Գ. Շմաւոնեան։ Իր նկարագիրը մեծ, իր համակրանքը ընդհանրական, իր սիրտը զգայուն, իր հոգին վեհ՝ իրրեւ դասախօս և քարոզիչ՝ սրտովը սրտերու կը խօսէր և անջնջելի տպաւորութիւններ կը ձգէր աշակերտներու յաջորդական կարգերու վրայ որոնք իրմէ ներշնչուած և ուղղուած՝ մտքի և հոգիի առաջնորդողներ եղած են այսօր և կը մշտնջենաւորեն իր ազդեցութիւնը և ոգին։

Համակ ազգասիրութիւն էր «Պապա»ն։ Կը սիրէր ազգը, եւ ազգային եկեղեցին, և ազգային դասական գրականութենէն յաւէտ կը ձոխացնէր իր հոգեշունչ քարոզները, որոնք պարզ պերճախօսութեան գոհարներ էին։ Դժբաղդաբար չունինք քարոզներու հաւաքածոյ մը։ Հայ Աւետ. Եկեղեցիները միշտ պիտի երգեն «Եղբայր ենք մենք...»ը, իսկ ամբողջ ազգը եղբայրութեան միւս երգը։

«Սիրէ Հայը թէ ըլլայ Աղքատ, տնանկ, անկարող,
Վրան գլուխն հին ու մին, Դռնէ ի դուռ մուրացող.
Անունն է Հայ՝ պարտ է քեզ, Սիրել զնա Հայու պէս»

Կ. Մ. Մ.

Վսեմ. Նուպար Փաշա Նուպարեան

1846—1899.

ՎՍԵՄ. ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

Նուպար փաշա ծնաւ Զմիւռնիոյ մէջ և իր բարձրագոյն կրթութիւնը ստացաւ Զուիցերիա և Ֆրանսա: Դեռ 17 տարեկան էր երբ քարտուղար եղաւ Եգիպտոսի Արտաքին Գործոց Նախարար Պօղոս Պէյ Երեսուֆեանի, երկու տարի վերջը Թարգման նշանակուեցաւ Մէհմէտ Ալի Փաշային և անկէ ետքը Իպրահիմ փաշայի: Իսմայիլ փաշա, 1866ին Արտ. Գործ. Նախարար կարգեց զինք և Պոլիս ղրկեց որպէսզի Սուլթանէն խորհուրդեան տնտեսը ձեռք բերէ իրեն համար: Նուպար յաջողութեամբ գլուխ հանեց այդ պաշտօնը:

Նուպար փաշա հիմնապէս բարենորոգեց Եգիպտոսը, Եւրոպական դրութիւն ներմուծելով ամէն պաշտօնարաններու մէջ: 1878ին Նախարարապետ եղաւ, բայց շուտ հրաժարեցաւ իրեն դէմ յարուցուած դժուարութեանց պատճառաւ: Անգղիական գրաւումէն վերջը, 1884ին, նորէն ձեռք առաւ կառավարութեան դեկը: Բայց շատ չանցած պատահեցաւ անխուսափելի ընդհարումը Անգլ. քաղաքականութեան դէմ և 1895ին իր հրաժարականը տուաւ ներկայ խորհրդին, և գործօն կեանքէ քաշուեցաւ: Մահը տեղի ունեցաւ Փարիզի մէջ 1899ին և մարմինը փոխադրուեցաւ Աղեքսանդրիա և ամփոփուեցաւ Պօղոս-Պետրոս եկեղեցւոյ բակը:

Դիւանագիտական ասպարէզին մէջ նշանաւոր է Նուպար փաշայի ծրագիրը Պերլինի Վեհաժողովին առթիւ պատրաստուած՝ որով Լիբանանի վարչութեան նման ինքնավարութիւն կը խնդրուէր Հայաստանի համար: Այդ ծրագիրը անբաւական նկատուեցաւ Պոլսոյ Պատրիարքարանի կողմէ և ուրիշ մը ներկայացուեցաւ Վեհաժողովին:

Եգիպտոսի Ֆէլլահը Նուպարի բարենորոգութեանց չընորհիւ աղատագրուեցաւ դարաւոր ստրկութենէ: Ասոնք ղՆուպար Ապու-նա (մեր հայրը) տնտեսով պատուած են:

Ազգային կեանքի մէջ Նուպար փաշայի անդրանիկ գործն էր 3000 ոսկւոյ նպաստը Շահնազարեան վարդապետին որ իր հազար ոսկիին վրայ բարդելով զրամագլուխը կազմեց երբեմնի Նուպար-Շահնազար վարժարանին: Ուրիշ մեծագոյն ծառայութիւններէն մին էր Հայ պատմագիրներու գործոց մեկենաս հանդիսանալը:

Հայ ազգը իր սուրբ ունի պարծենալու Նուպարով որ էր իր ամենէն հոյակապ զաւակներէն մին:

ՎՍԵՄ. ԳԱՐՐԻԷԼ ԷՖ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

Վսեմ. Գաբրիել էֆ. Նորատունկեան

Վսեմ. Գաբրիել էֆ. Նորատունկեան «Նոր Թուրքիոյ» առաջին և միակ Հայ Նախարարն է։ Հայ ազգը ինքզինքը չնորհաւորելու է որ Օսմ. կայսրութեան վերակազմութեան գործին մէջ փորձ քաղաքագէտ մը եւ կարող օրէնսգէտ մը ունի իբր ներկայացուցիչ։

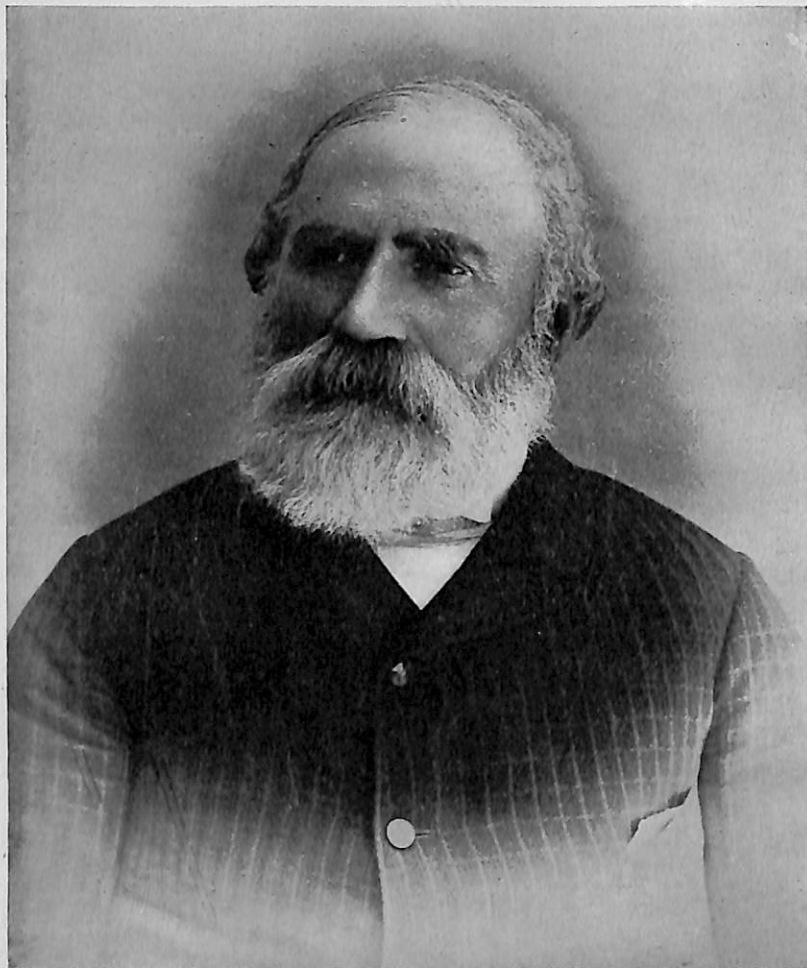
Նոր Թուրքիոյ անդրանիկ Հայ Նախարարը Ակնցի Հայ Ամիրաներու (Էքմէքճիպաշիններուն) լաւ շառաւիղ մըն է։ Իր կրթութիւնը առած է Փարիզի օրէնսգիտական վարժարանին մէջ և Օսմ. կայսրութեան Արտաքին Գործոց Նախարարութեան իրաւագիտական բաժնին մէջ երկար տարիներ ծառայած է իբրեւ խորհրդական։ Փարիզի Միջազգային Հաշտարար Դատարանը տասնեւհինգ տարի առաջ ի նպաստ Թուրքիոյ և Հակառակ Պառոն Հիւրշի վճռեց դատը որուն օրէնսգիտական յաղթանակը Նորատունկեան էֆէնտիինն էր։

Քեամիլ փաշա և Երիտ. Թուրքերը գնահատած էին Նորատունկեան էֆ. ի կարողութիւնները. ուստի զինքը Սահմ. Թուրքիոյ առաջին դահլիճին անդամ ըլլալու հրաւիրեցին։ Ընտրութիւնը իմաստուն էր։ Առեւտրական և Հանրագումար Ծինութեանց Նախարարը որոշ ծրագիր մը ունի, այն է կայսրութեան երկրագործութիւնը զարգացնել, Սըր Ուիլեմ Բլաքսթի աջակցութեամբը Միջազգային ոռոգելով և մշակելով, երկրագործներուն սերմ և գործիք տալով, որուն համար 150,000 ոսկիի նպաստ մը արդէն ճարած է, առեւտրական սենեակներ, ցուցահանդէսներ և սակարաններ կազմակերպելով, երկրին հաղորդակցութեան միջոցները, ճամբաները, երկաթուղիները բարւոքելով և Եւրոպացի մեքենագէտներու աշխատակցութեամբ ճահիճներ չորցնելով, կամուրջներ և քարափներ շինելով։ Նորատունկեան էֆ. իր պաշտօնին մեծութեանը համապատասխանող պարտականութեան կատարեալ ըմբռնում մը ունի ինչպէս կ'երեւի իր առաջին յայտարարութենէն և պաշտօնին մէջ ցուցուցած գործունէութենէն։

Ազգային գործերու համար մեծ շահագրգռութիւն մը ունի Հայ Նախարարը որուն նախագահութեան ներքեւ Իգմիրլեան Հայրիկ, աքսորեալ Պատրիարքը վերընտրուեցաւ իր բարձր պաշտօնին։

Հայուն փառք ու պարծանքն է Նորատունկեան էֆ. և նմաններ հասցնելը պարտականութիւն։

Կ. Մ. Մ.

Ռոֆ . Ալիֆսան Պեզնեան

ՐՐՕՖ . ԱԼԻՔՍԱՆ ՊԵԶՆԵԱՆ

Ռոֆ . Ա . Պեզնեան իր նախնական ուսումը առաւ Տոգ . Համլինի Պէպէքի վարժարանին մէջ :

Մարաշի Աստուածաբանական Ճեմարանին գիտական ճիւղին մէջ քանի մը տարի վարժապետելէ ետքը Ամերիկա եկաւ և Եէյլի Sheffield Scientific School-ին մէջ գիտական ընթացք մը աւարտեց :

1874էն իվեր Այնթապի Կեդ . Թուրք . Գոլէճին մէջ բընական գիտութեանց գլխաւոր ուսուցիչն է, ուր իրեն մասնակցող ըրած է Բնագիտութիւն , Տարրաբանութիւն և Աստեղագիտութիւն :

Իր գլխաւոր երկասիրութիւնն է «Տարերք Բնագիտութեան» որուն նոր տպագրութիւնը անցեալ տարի լոյս տեսաւ , և որ Թիւրքիա շատ վարժարաններու մէջ , մինչ իսկ ազգային վարժարաններու մէջ , իբր դասագիրք ընդունուած է : Գոլէճը իրմէ խնդրած է որ Տարրաբանութեան և Աստեղագիտութեան վրայ ալ մէյմէկ դասագիրք պատրաստէ : Անգղ . լեզուի քերականութիւն մը հրատարակած է «Մէտխէլ» անուամբ : Ուրիշ երկասիրութիւններ ունի որոնք սակայն լոյս չեն տեսած :

Ռոֆ . Պեզնեան նշանաւոր է իբր գիտուն : Այն սակաւթիւ Հայերէն մէկն է որ բնական գիտութիւնները մշակած են : Իր տեսակին մէջ թերեւս ամենէն եղական Հայն է : Իր հմտութիւնը գրքերէն աւելի փորձառութեւնէ համբարած է , և իսկատիպ հանգամանք ունի :

Համբաւաւոր ուսուցիչ է : Ուսուցանելու բնածին տաղանդ ունի : Անոր միտքը սքանչելի յստակութեամբ կը տեսնէ իր գիտցած բաները , և անոր լեզուն հիանալի պարզութեամբ կը յայտնէ ու կը հաղորդէ գիտական ճշմարտութիւնները :

Բարի քրիստոնեայ է : Քրիստոսը սիրող ու պաշտող Հայ մ'է , և Անոր Աւետարանին նախանձախնդիր գիտուն մ'է : Աղօթքի ու երգի կը հաւատայ , կրօնքը կը պաշտպանէ ու կը քարոզէ :

Իր Ֆիզիքական կերպարանքը լաւ կը համապատասխանէ իր իմացական և բարոյական կարողութեանց : Միջակէն բարձր հասակ , թափանցիկ աչքեր , բարձր ճակատ , կարմիր այտեր , սպիտակահեր գլուխ , զուարթ դէմք , ուղիղ ողնայար , գիրուկ մարմին միանալով անոր շատ պատկառելի երեւոյթ մը կուտան :

(Վեր .) Մ . Կ . ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Բրոֆ. Յակոբոս ձեռնիզեան

ԲՐՕՖ. ՅԱԿՈԲՈՍ ՁԵՃԻԶԵԱՆ

Պոլսոյ Բազմաթիւ Գալէճի Հայկաբանութեան ուսուցիչը, Բրոֆ. Յակոբոս ձեճիզեան երկար տարիներէ ի վեր մեր ազգին առջեւ կեցած է իբրեւ Հայ Աւետարանական Համայնքին ամենաբարձր ներկայացուցիչներէն մին:

Առողջ մարմնոյ մը մէջ զօրաւոր մտքով մը իբրեւ Հրապարակագիր և պերճասան դասախօս կամ քարոզիչ՝ Հայ Աւետ. Հասարակութեան Հաւատքը և բարձրագոյն գաղափարականները թարգմանած ու մեկնած է Կ. Պոլսոյ բեմերէն և «Բիւրակն»ի էջերուն մէջ այս ներկայ սերունդի օրով:

Բրոֆ. ձեճիզեան գերազանցօրէն Հրապարակախօս մըն է և զօրաւոր և ներդաշնակաւոր ձայնով մը և խորհուրդներու ճոխութեամբ մը իրեն կը յանկուցանէ ունկնդիրներու ստուար բազմութիւններ: Երիտասարդներու շատ սիրած քարոզիչն է: Ունկնդիրներ կը վկայեն թէ ձեճիզեանի ճարտարախօսութիւնը իր մէջ անդիմադրելի հմայք մը՝ դիւթութիւն մը ունի: Անգղիական ողջամիտ գրականութեան քաջ ծանօթ՝ մեծ ազդեցութիւններ ընդունած է իր միտքը սնուցանող գրքերէ՝ որոնց ընտիրներէն մէկ քանիները Հայ ընթերցողներու տուած է գեղեցիկ թարգմանութիւններով:

Բնական և Քրիստոնէական Աստուածաբանութեան Հակող միտք մը ունի Բրոֆ. ձեճիզեան: Բնութեան օրէնքներուն վրայ կը նայի Հաւատացեալի մը աչքովը և զանոնք կը բացատրէ բանաստեղծի մը խանդովը: Քրիստոնէութեան ջատագովականին մէջ նախանձելի կորովով մը կը յայտնէ իր անյողդողդ Հաւատքը և շատ մը երբերուն միտքեր Հաստատած է իր վկայութիւնովը:

Բրոֆ. ձեճիզեան Հայ Աւետ. Եկեղեցւոյ արժանաւոր ներկայացուցիչն է Հայ իմացականներու շրջանակին մէջ: Ազգը իր տաղանդները և ազատամտութիւնը գնահատած է զինքը Միացեալ Ընկերութեան Փոխ-Նախագահի պաշտօնին կանչելով: Իր բազմապիսի պաշտօնները ապացոյցներ են իր համակրութեան ընդհանրականութեանը:

Կ. Մ. Մ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0172137

28169

4-24